

ne slabým vrstvám národa, menovite slovenskému robotníkovi a roľníkovi. V záujme zvýšenia životnej úrovne národa sme za spravodlivé rozdelenie národného dôchodku, za novú úpravu vlastníctva a držby pôdy v prospech malých roľníkov. Robotník nech má mzdu primeranú zvýšenej úrovni a podiel na výsledku svojej práce.

Čo najrozhodnejšie odmietame a odsudzujeme protidemokratické a násilnicke výčiny a názory ľudáckeho režimu u nás. Slovenský národ nemal nič spoločného so spojenectvom s hitlerovským Nemeckom. Naopak, celým svojim zmýšľaním a presvedčením bol vždy na strane spojencov, čo pri každej vhodnej príležitosti doma i na fronte potvrdil skutkami. Slovenský národ v súlade s našimi národnými tradíciami rozhorčene odmietol tiso-tukovskú zradu na Slovanstve, ktorou ľudácky režim hnal slovenský národ do boja proti bratskému národu ruskému a ostatným slovanským národom.

Dnešným dňom slovenský národ manifestačne pripojuje sa k spojeneckým národom, ktoré svojím bojom a veľkými obeťami zabezpečujú slobodný a demokratický život národom celého sveta, a tak i nášmu malému národu. Všetkými silami chceme prispieť k rýchlemu skončeniu tohto zápasu o slobodu.

V týchto dejinných chvíľach poskytneme každú mravnú a hmotnú pomoc našej slovenskej bojujúcej armáde a partizánom. Voláme celý národ do zbrane a do boja proti našim odvekým nepriateľom a ich tunajším prisluhovačom, aby všetci Slováci mohli si v slobodnej Československej republike zariadiť život podľa svojej vôle.

Nech žije naša spravodlivá vec!
Sláva Československej republike!

Slovenská Národná Rada.

LAMS Martin. Zbierka letákov. Tlač. — „Cesta ke Květnu“, dok. 47, Praha 1965.

213

1944, september 1. Moskva. — Výzva tajného vysielacza „Za slovenskú slobodu“ na podporu Slovenskej národnej rady.

Čujte, čujte!

Celý slovenský národ, ktorý vysoko vytýčil zástavu svojho národnooslobodzovacieho boja, s nadšením zdraví *Slovenskú národnú radu* ako najvyšší orgán slovenského národnooslobodzovacieho zápasu na celom slovenskom území. Slovenský národ vidí v Slovenskej národnej rade, v ktorej sú zastúpené všetky zložky slovenského ľudu a jeho národnooslobodzovacieho hnutia, jedinú právoplatnú a zákonitú vyjadrovateľku vôle bojujúceho slovenského národa na celom slovenskom území. Slovenský národ preto neposlúcha žiadne zákony, nariadenia, príkazy a inštrukcie bratislavskej samozvaneckej bandy, zavýjajúcej za chrbtom nemeckých esesáckych a gestapáckych hôrd, kryjúcej sa v bratislavských vládnych palácoch lesom nemeckých bajonetov. Je vôbec otázne, či ešte jestvuje nejaká aj čo bábková vláda v Bratislave. Je vôbec otázne, kto to hovorí z bratislavského rozhlasu v mene Tisu a ostatných lotrov, nemeckých paholkov, hovoriacich slovenskou rečou.

Slovenský národ uznáva dnes iba nariadenia a pokyny Slovenskej národnej rady, vyjadrované prostredníctvom rozhlasovej stanice v Banskej Bystrici. Slovenský národ, riadiac sa pokynmi svojej národnej rady pristúpil už na celom Slovensku k tvoreniu slovenských národných výborov, v ktorých berú účasť všetci Slo-

váci bez rozdielu náboženstva, politickej príslušnosti a sociálneho stavu. V nich a nimi vyjadruje slovenský ľud svoju vôľu a svoje túžby po slobode, po riadení svojich vlastných osudov, po očistení svojej vlasti od nemeckých votrelcov a zradcovskej špiny. Preto s takým oduševnením privítal všetok slovenský národ mobilizáciu do radov slovenského národnooslobodzovacieho vojska, vyhlásenú Slovenskou národnou radou. Preto tak dychtivo sa chápe zbraní a ide do boja proti úhlavným nepriateľom nášho národa a celého Slovanstva — proti Nemcom.

Nech žije Slovenská národná rada, najvyšší orgán nášho národnooslobodzovacieho boja!

Nech žijú slovenské národné výbory, orgány boja a moci slovenského ľudu.

Sláva slovenským bojovníkom za slobodu!

Nech žije oslobodzovací boj slovenského národa!

AÚD KSČ Praha. F. 35, a. j. 35/10 183. Zo záznamu ranného a I.—II. popoludňajšieho vysielania. Strojopisný priepis.

214

1944, september 1. Banská Bystrica. — Pokyny pre organizovanie a činnosť národných výborov, pripravené pre Šrobárom inšpirovaný a zvolaný „sjazd“ národných výborov.¹

O b e ž n í k

všetkým pp. okresným náčelníkom a obvodným notárom!²

Ukladá sa všetkým pp. okresným náčelníkom a obvodným notárom, aby vo všetkých obciach — pokiaľ sa tak už nestalo — založili bezodkladne miestne Revolučné národné výbory podľa dolu uvedených smerníc:

¹ Šrobárov pokus o vytvorenie Ústredného národného výboru ako protiváhy SNR podľa predstáv, dohodnutých s Benešom v predchádzajúcej korešpondencii, bol v historickej literatúre všestranne osvetlený a zhodnotený až v priebehu roku 1964. Tieto udalosti sú dokumentované aj v príslušnej partii edície „Cesta ke Květnu“. Preto netreba vec zoširoka znova rozoberať a vysvetlovať. Obmedzujeme sa preto na to, že uvádzame zachované písomné svedectvá o Šrobárových zámeroch.

O motívoch zvolania porady, ktorá mala byť ustavujúcim „sjazdom“ Ústredného národného výboru, a o jej priebehu napísal J. Šujan v brožúre „Slovenské národné povstanie“ vydanej k 1. výročiu SNP v r. 1945 toto:

„Dr. V. Šrobár prejavil želanie, aby sme zvolali na 1. september spoločnú schôdzu miestneho a okresného národného výboru v Banskej Bystrici do zasadacej siene Mestského domu, [aby sa z tých]to národných výborov ustavil Ústredný národný výbor, ktorý by postupne kooptoval za člena každého ilegálneho pracovníka z iných okresov a krajov, ktorý sem prišiel a hlásil sa do práce.

Na túto schôdzu, ktorú otvoril Dr. V. Šrobár, prišli už aj niektorí ilegálni pracovníci zo Zvolena a z Bratislavy a odinakiaľ.

Dr. V. Šrobár vo svojom preslove odsúdil režim Hitlerových pomocníkov na Slovensku a vyslovil uznanie a pochvalu Banskej Bystrici, že ona svojím odvážnym vystúpením a organizovaním povstania z vojenskej a civilnej stránky sa zaslúžila o to, že dnes tu môžeme zasadať a sa radíť, čo ďalej robiť, aby sme začaté povstanie, oslobodenie dokončili. Podľa jeho slov Banská Bystrica týmto vystúpením v pravom čase sa zapísala zlatým písmom do dejín slovenského národa.

Nadšené a oduševnené zhromaždenie po jeho prívete spontánne zaspievalo československé štátne hymny.

K slovu sa potom prihlásil zástupca komunistov s. Dr. G. Husák, zástupca soc. demokratov s. D. Ertl a zástupca občianskeho bloku J. Ursíny. Všetci sa vyslovili za spoluprácu všetkých pokrokových ideových smerov na Slovensku.

Po týchto prejavoch sa predsedajúci a všetci sem došli ilegálni pracovníci z iných krajov odo-